

यवतमाळ व उस्मानाबाद जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या रोखण्यासाठी पथदर्शी 'स्व. मोतीरामजी लहाने कृषी समृद्धी प्रकल्प' राबविण्यास प्रशासकीय मान्यता प्रदान करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: राकृवि -०८१५/प्र.क्र.६९ /राकृवियो कक्ष

मंत्रालय , मुंबई-३२,

दिनांक :- ०४ जून, २०१६

संदर्भ :

१. शासन निर्णय महसूल व वन विभाग क्र.एससीवाय-२०१५/प्र.क्र.११९/म-७ (भाग-१), दि. २४/७/२०१५
२. शासन निर्णय महसूल व वन विभाग क्र.एससीवाय-२०१५/प्र.क्र.११९/म-७ (भाग-२), दि.२४/७/२०१५

प्रस्तावना :-

दुष्काळ, गारपीट, अवकाळी पाऊस इ. नैसर्गिक आपत्तीमुळे बाधित राज्यातील शेतकऱ्यांच्या होत असलेल्या आत्महत्या विचारात घेवून त्या रोखण्यासाठी क्षेत्रीय कार्यक्रमांमध्ये अमुलाग्र बदल करणे, कुटूंबनिहाय उपाययोजनेचे नवीन पॅकेज तयार करणे, आत्महत्याग्रस्त क्षेत्रातील नैराश्याने ग्रासलेल्या शेतकऱ्यांचे मनोबल उंचावणे, त्यांना नैराश्यातून बाहेर काढणे व जगण्यासाठीचा आत्मविश्वास निर्माण करणे इ. उद्देश विचारात घेऊन विविध विभागांनी तयार केलेल्या प्रस्तावांना महसूल व वन विभागाच्या संदर्भांकित शासन निर्णयाद्वारे मान्यता देण्यात आलेली आहे. सदर शासन निर्णयामध्ये कृषी व पणन विभागाच्या उपाययोजनांतर्गत यवतमाळ व उस्मानाबाद जिल्ह्यांमध्ये शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या रोखण्यासाठी स्व. मोतीरामजी लहाने कृषी समृद्धी प्रकल्प IFAD सहाय्यीत 'कृषी समृद्धी प्रकल्प - समन्वयीत कृषी विकास प्रकल्प (CAIM)' च्या धर्तीवर पथदर्शी तत्वावर राबविण्यास मंत्रीमंडळाने मान्यता दिलेली आहे. सदर प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीस प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती, त्याबाबत शासन पुढील प्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :

१. IFAD सहाय्यीत 'कृषी समृद्धी योजना - समन्वयीत कृषी विकास प्रकल्प (CAIM)' च्या धर्तीवर शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या रोखण्यासाठी ₹ ११५० कोटी खर्चाच्या 'स्व. मोतीरामजी लहाने कृषी समृद्धी प्रकल्प' राबविण्यास प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे. सदर प्रकल्प पुढील ३ वर्षे कालावधीमध्ये (सन २०१६-१७ ते २०१८-१९) यवतमाळ व उस्मानाबाद जिल्ह्यांमध्ये पथदर्शी प्रकल्प म्हणून राबविण्यात येईल.
२. सदर प्रकल्पांतर्गत मुख्यतः २ पातळीवर काम करणे अपेक्षित आहे, 'क्षेत्र विकास (Area development)' करणे आणि मदत व पुर्नवसन विभागाने जिल्हाधिकाऱ्यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत

केलेल्या समितीने सर्वेक्षणाअंती (ग्रामस्तरीय समितीमार्फत) लाभार्थी म्हणून निवडलेल्या अत्यंत विपदाग्रस्त (Vulnerable) व्यक्तीच्या कुटुंबासाठी शाश्वत आर्थिक उत्पन्नाचा स्रोत विकसित करण्यासाठी कुटुंबनिहाय उपाययोजना करणे'.

३. या प्रकल्पांतर्गत पुढील ३ वर्षांमध्ये, कृषी व कृषी संलग्न विभागाच्या प्रचलित योजनांच्या समन्वयाद्वारे (Convergence) ₹ ६९५ कोटी उपलब्ध करून देण्यास आणि प्रकल्पाकरीता स्वतंत्र अर्थसंकल्पीय तरतूदीद्वारे ₹ ४५५ कोटी उपलब्ध करून देण्यास मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे. अशाप्रकारे, 'स्व. मोतीरामजी लहाने कृषी समृद्धी प्रकल्पास' एकूण ₹ ११५० कोटी निधी पुढील ३ वर्षांमध्ये उपलब्ध करून देण्यात येईल.
४. CAIM प्रकल्पाचा पुर्वानुभव विचारात घेता सदर प्रकल्पांतर्गत खालील घटकांचा (Components) समावेश करण्यात येत असून पुढील ३ वर्षांमध्ये सदर प्रकल्पांतर्गत ₹ ११५० कोटी निधीची कामे करण्याचे नियोजन आहे. समुहगत निहाय ढोबळमानाने बाबनिहाय पुढीलप्रमाणे खर्च करण्यात येईल, तथापि यामध्ये परिस्थितीनुरूप बदल करण्याचे पूर्ण अधिकार जिल्हा प्रकल्प नियोजन, अंमलबजावणी व संनियंत्रण समितीस असतील.

(₹ कोटी)

अ.क्र.	घटक	प्रकल्पाची अर्थसंकल्पीय तरतूद	लाभार्थी	बँक	प्रचलित शासकीय योजना	अंदाजित खर्च
१	मृद व जलसंधारण	१००	०	०	२५०	३५०
२	शाश्वत शेती	४८	२५	०	४७	१२०
३	लोकसंचलित साधन केंद्र (CMRC)	८५	०	०	०	८५
४	लघु व सुक्ष्म उद्योजकता (SME)	४०	२०	६०	१६०	२८०
५	पशु आधारित उद्योग	८०	६०	६५	०	२०५
६	मार्केट लिंकेज	३०	०	८	०	३८
७	शिक्षण व दुर्धर आजाराकरीता मदत	२२	०	०	०	२२
८	प्रशासकीय व्यवस्थापन	५०	०	०	०	५०
	एकूण	४५५	१०५	१३३	४५७	११५०

५. या प्रकल्पांतर्गत २० गावांचा १ समूह गट (Cluster) याप्रमाणे यवतमाळ व उस्मानाबाद जिल्ह्यामध्ये प्रत्येकी ५० असे एकूण १०० समूह गट तयार करण्यात यावेत. त्याचप्रमाणे, सदर १०० समूह गटांसाठी पुढील ३ वर्षे कालावधीचा, प्रति समूह गट ₹ ११.५० कोटी नियतव्ययाचा स्वतंत्र प्रकल्प आराखडा आखण्यात यावा. सदर प्रकल्प आराखड्यामध्ये प्रामुख्याने परि. ४ मधील तक्त्यात नमूद केलेल्या घटकांचा समावेश असेल.

६. या प्रकल्पांतर्गत प्रत्येक समुह गटाच्या प्रकल्प आराखड्यासाठी ₹ ११.५० कोटी निधी उपलब्ध करून देण्यात येईल (लाभार्थ्यांचा हिस्सा / बँक कर्जासह). सदर ₹ ११.५० कोटी निधीपैकी ₹ ६.९५ कोटी निधी प्रचलित योजनांच्या समन्वयाद्वारे आणि ₹ ४.५५ कोटी निधी प्रकल्पाकरीता अर्थसंकल्पीत करण्यात येणाऱ्या ₹ ४५५ कोटी निधीतून उपलब्ध करून देण्यात येईल. अशाप्रकारे, या प्रकल्पांतर्गत प्रति समुह गट ₹ ११.५० कोटी निधीच्या मर्यादेत शासनाचा आर्थिक सहभाग राहील.
७. प्रत्येक समुह गटाच्या प्रकल्प आराखडयामध्ये समाविष्ट केलेल्या कृषी व संलग्न विभागाच्या प्रचलित योजनांच्या समन्वयाद्वारे (Convergence) ₹६.९५ कोटी खर्चाच्या बाबींचा समावेश करण्यात यावा. त्याचप्रमाणे, ज्या बाबींकरीता प्रचलित योजनेतून उपलब्ध होणारा निधी पुरेसा ठरणार नाही त्या बाबींकरीता, अथवा प्रचलित योजनेतर्गत समाविष्ट बाबीं व्यतिरीक्त घ्यावयाच्या इतर बाबींकरीता प्रकल्पांतर्गत ₹ ४.५५ कोटी उपयोगात आणावा.

८. प्रकल्पांतर्गत दृष्टीकोन व उद्देश -

- i. प्रकल्पांतर्गत सामाजिक सुरक्षेसह समुह दृष्टीकोन अवलंबण्यात येईल तसेच शेतकऱ्यांमध्ये जागृती निर्माण करणे, त्यांनी निवडलेल्या योजना व व्यवसायाचे ज्ञान देणे, सल्ला देणे, त्यांना शेती व पुरक व्यवसायासाठी लागणाऱ्या खते, अवजारे, बियाणे, किटकनाशके, वाहतूक, विक्री इ.साठी व्यवहार करताना समुह दृष्टीकोन राबविण्यात येईल.
- ii. लाभार्थी म्हणून निवडण्यात येणाऱ्या विपदाग्रस्त कुटुंबांमध्ये समुह दृष्टीकोनाच्या माध्यमातून क्षमता बांधणी करणे त्यासाठी संयुक्त दायित्व गट, महिला बचत गट, शेतकरी उत्पादक संस्था, स्वयंसहाय्यीत गट, इ. स्थापन करण्यात येतील. विपदाग्रस्त कुटुंबातील प्रत्येक सज्जन सदस्य हा त्या-त्या गावात स्थापन करण्यात आलेल्या किंवा अस्तित्वातील कोणत्या ना कोणत्या संयुक्त दायित्व गट, महिला बचत गट, शेतकरी उत्पादक संस्था, स्वयंसहाय्यीत गट, लोकसंचलित साधन केंद्र (CMRC), इ. चा सदस्य करून त्याद्वारे सामाजिक सुरक्षा प्राप्त करून देण्यात येईल.
- iii. लाभार्थी म्हणून निवडण्यात येणाऱ्या विपदाग्रस्त कुटुंबासाठी शासनाच्या संबंधित योजना समन्वयीत करून त्यास गटातील सदस्यांचे सहाय्य प्राप्त करून घेवून फॉरवर्ड व बॅकवर्ड लिंकेज तयार करून घेण्यात येईल. याद्वारे संबंधित कुटुंब जास्त उत्पादन व त्या माध्यमातून जास्त उत्पन्न, कृषी मालाला चांगले भाव व जीवनमान उंचावण्यासाठी विविध स्रोत उपलब्ध करण्यात येतील.
- iv. प्रकल्पांतर्गत प्रत्येक समुह गटाच्या (Cluster) स्थानिक परिस्थिती, उपलब्ध साधनसंपत्ती, लाभार्थी कुटुंबांची पार्श्वभूमी, गरजा व कल/आवड लक्षात घेऊन शाश्वत आर्थिक स्रोत विकसित करण्याच्या अनुषंगाने प्रत्येक समुह गटासाठी स्वतंत्र प्रकल्प आराखडा आखण्यात येईल.

९. प्रकल्पांतर्गत मदतीचे पॅकेज -

अ. कुटुंबनिहाय मदतीचे पॅकेज

- लाभार्थी म्हणून निवडण्यात येणाऱ्या विपदाग्रस्त कुटुंबाची पार्श्वभूमी, त्याचा कल, आवड, भौगोलिक स्थिती इ. बाबी विचारात घेऊन कृषी संलग्न खात्यांमार्फत (उदा. पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग, पणन व सहकार विभाग, ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, कौशल्य विकास विभाग, सामाजिक न्याय विभाग, ऊर्जा विभाग) राबविण्यात येत असलेल्या विविध योजनांच्या माध्यमातून एकत्रितरित्या ₹ १ लाखाचे (योजनेत स्वः हिस्सा / कर्ज असल्यास ते धरून) मदतीचे पॅकेज लाभार्थी कुटुंबास देण्यात येईल.
- लाभार्थी कुटुंबास त्यांच्या गरज व ऐपतीनुसार कमी- जास्त स्वःहिस्सा किंवा कर्ज हिस्सा असलेल्या योजनांची निवड करण्याची मुभा राहिल.

ब. शेतकऱ्यांच्या उत्पन्नाच्या स्रोतांमध्ये विविधता आणण्यासाठी वेगवेगळ्या विभागांच्या योजनांचे समन्वयन (Convergence) -

- लाभार्थी म्हणून निवडण्यात येणाऱ्या विपदाग्रस्त कुटुंबास शासनाच्या इतर विभागाच्या कोणत्याही वैयक्तिक लाभाच्या प्रचलित योजनांच्या समन्वयाद्वारे (Convergence) लाभ देण्यात येईल.
- लाभार्थ्यांना योजनांच्या समन्वयाद्वारे (Convergence) देण्यात येणारा लाभ हा कुटुंबनिहाय मदतीच्या पॅकेज अंतर्गत देण्यात येणाऱ्या ₹ १ लाखाच्या व्यतिरिक्त असेल.
- शेती व बिगर शेती क्षेत्रामध्ये नवीन संर्धीचा शोध घेऊन सध्याच्या जीवनमानाच्या पर्यायांची व्याप्ती एनआरएलएमच्या माध्यमातून वाढविण्यात येईल.

१०. प्रकल्प अंमलबजावणी व संनियंत्रण :

अ. सल्लागार गट (प्रत्येक जिल्ह्यासाठी)

अ.क्र.	सल्लागार गट समिती सदस्य	पदनाम
१	पालकमंत्री	अध्यक्ष
२	पालक सचिव	सदस्य
३	विभागीय आयुक्त	सदस्य
४	कृषी आयुक्त	सदस्य
५	आयुक्त पशुसंवर्धन	सदस्य
६	जिल्हाधिकारी	सदस्य
७	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद	सदस्य
८	जिल्हा पोलिस अधीक्षक	सदस्य
९	विभागीय कृषी सह संचालक	सदस्य

अ.क्र.	सल्लागार गट समिती सदस्य	पदनाम
१०	प्रादेशिक सह आयुक्त, पशुसंवर्धन	सदस्य
११	प्रादेशिक दुग्ध व्यवसाय विकास अधिकारी	सदस्य
१२	प्रादेशिक संचालक, मत्स्य व्यवसाय	सदस्य
१३	जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था	सदस्य
१४	जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त/ जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद	सदस्य
१५	जिल्हा दुग्ध विकास अधिकारी	सदस्य
१६	जिल्हा कृषी विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद	सदस्य
१७	जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी	सदस्य-सचिव

कार्यकक्षा - सदर प्रकल्पाची जिल्हा स्तरावर अंमलबजावणी करतेवेळी तसेच प्रकल्पांतर्गत विविध विभागांशी समन्वय साधून (Convergence द्वारे) राबवावयाच्या सुमारे ₹ ६९५ कोटी निधीच्या कामाशी निगडित येणाऱ्या अडचणींची सोडवणूक करण्याच्या अनुषंगाने सदर समिती गठीत करण्यात येत आहे. प्रकल्पांच्या अंमलबजावणी दरम्यान उद्भवणाऱ्या सदर समस्या तात्काळ शासन स्तरावरून सोडविण्याच्या दृष्टीने समितीने मार्गदर्शन करणे व आवश्यकता असल्यास शासन स्तरावरून तात्काळ उचित कार्यवाही करण्याचे निदेशीत करावे. सदर सल्लागार गटाची ३ महिन्यांतून किमान एकदा बैठक घेण्यात यावी.

ब. जिल्हा स्तरीय प्रकल्प नियोजन, अंमलबजावणी व संनियंत्रण समिती

अ.क्र.	जिल्हा स्तरीय प्रकल्प नियोजन, अंमलबजावणी व संनियंत्रण समिती सदस्य	पदनाम
१.	जिल्हाधिकारी	अध्यक्ष व प्रकल्प संचालक
२	प्रकल्प संचालक, आत्मा	सदस्य
३	जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था	सदस्य
४	जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त/ जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद	सदस्य
५	जिल्हा दुग्ध विकास अधिकारी	सदस्य
६	जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी	सदस्य
७	जिल्हा व्यवस्थापक, नॅशनल रुरल लाईव्हीहुड मिशन	सदस्य
८	अतिरिक्त प्रकल्प संचालक , स्व.मो. लहाने कृषी समृद्धी प्रकल्प	सदस्य-सचिव

कार्यकक्षा - सदर समिती जिल्ह्यातील प्रत्येक समुह गट निहाय राबवावयाच्या प्रकल्पाची आखणी, नियोजन, समन्वयन, अंमलबजावणी व स्वयंमुल्यमापनाचे काम करेल तसेच प्रकल्पाच्या यशस्वी अंमलबजावणीसाठी समिती जबाबदार असेल. सदर समिती इतर संबंधित विभागाच्या अधिकाऱ्यांना प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीसाठी निमंत्रित व नियंत्रित करेल.

क. तालुका स्तरीय प्रकल्प नियोजन, अंमलबजावणी व संनियंत्रण समिती

अ.क्र.	तालुका स्तरीय प्रकल्प नियोजन, अंमलबजावणी व संनियंत्रण समिती सदस्य	पदनाम
१	तहसिलदार	अध्यक्ष
२	गटविकास अधिकारी .पं.स.	सदस्य
३	तालुका कृषी अधिकारी	सदस्य
४	पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार)	सदस्य
५	सचिव कृषी उत्पन्न बाजार समिती	सदस्य
६	मंडळ अधिकारी, महसूल (तालुक्यातील सर्व)	सदस्य
७	उप-प्रकल्प व्यवस्थापक	सदस्य-सचिव

कार्यकक्षा - सदर समिती तालुक्यातील प्रत्येक समुह गटनिहाय राबवावयाच्या प्रकल्पाची आखणी, नियोजन, समन्वयन, अंमलबजावणी व स्वयंमुल्यमापनाचे काम करेल. तालुक्यात प्रकल्पाच्या यशस्वी अंमलबजावणीसाठी समिती मुख्यत्वेकरून जबाबदार असेल.

(ड) ग्राम स्तरीय समिती (VLC)

सदर ग्रामस्तरीय समितीची रचना व कार्यकक्षा शासन निर्णय महसूल व वन विभाग क्र.एससीवाय-२०१५ /प्र.क्र.११९/म-७ (भाग-२) दि. २४ जुलै, २०१५ मध्ये नमूद केल्यानुसार राहिल.

११. लाभार्थ्यांची निवड :

महसूल व वन विभागाच्या शासन निर्णय क्र.एससीवाय-२०१५ /प्र.क्र.११९/म-७ (भाग-२) दि. २४ जुलै, २०१५ नुसार सदर प्रकल्पांतर्गत अत्यंत विपदाग्रस्त लाभार्थ्यांची निवड नापिकी, कर्जबाजारीपणा व आर्थिक संकटांनी त्रस्त असणे या निकषावर ग्राम पातळीवरील सरपंचांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने सर्वेक्षण करून जिल्हा स्तरीय समितीस सादर करावयाची आहे.

१२. प्रकल्पाची अंमलबजावणी तसेच समुह गट निहाय प्रकल्पांच्या आखणीबाबत अवलंबावयाच्या प्रक्रियेबाबत आणि प्रकल्पांतर्गत घटकनिहाय विस्तृत तपशील स्वतंत्रपणे 'प्रकल्प अंमलबजावणी विषयक मार्गदर्शक सूचनेमध्ये विहित करण्यात येईल. त्याचप्रमाणे, प्रकल्प अंमलबजावणी विषयक सूचना अंतीम झाल्यानंतर आवश्यकतेनुसार प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीबाबत मार्गदर्शक सूचना विहित करण्यात येतील.

१३. प्रकल्पांच्या आखणी व अंमलबजावणी :

- प्रत्येक समूहगटासाठी 'तालुका स्तरीय प्रकल्प नियोजन, अंमलबजावणी व संनियंत्रण समिती' मंडळ अधिकारी (महसूल), मंडळ कृषी अधिकारी, पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार) व उप-प्रकल्प संचालक यांच्या मदतीने प्रकल्प आराखडा (DPR) तयार करेल. त्यामध्ये प्रत्येक समूहगटामध्ये हाती घ्यावयाच्या बाबी म्हणजेच कृषी विभागाच्या वैयक्तिक लाभाच्या योजना,

- विविध विभागाच्या समन्वयित करावयाच्या योजना, स्थापन करावयाचे संयुक्त दायित्व गट, स्वयंसहाय्यता बचत गट, शेतकरी उत्पादक संस्था, लोकसंचलित साधन केंद्र (CMRC) यांच्या स्थापना, त्यांचेमार्फत घ्यावयाचे कार्यक्रम व वैयक्तिक लाभांच्या योजनांसहित सर्व कार्यक्रमाचे अंमलबजावणीचे वेळापत्रक असेल.
- ii. तालुका स्तरीय समितीने प्रकल्पाची आखणी करतांना प्रत्येक लाभार्थ्यासाठी जे पॅकेज निश्चित केलेले आहे त्यासाठी संबंधित विभागांच्या प्रचलित योजनांमध्ये प्राप्त झालेल्या लक्षांकातून सदर लाभार्थ्याच्या पॅकेजमधील विविधित बाबी मंजूर कराव्या आणि ज्या बाबी नियमित योजनांच्या लक्षांकातून बसणार नाहीत त्या बाबी प्रकल्पाच्या अर्थसंकल्पीय निधीतून उपलब्ध निधीतून मंजूर कराव्यात.
- iii. तालुका स्तरीय समितीने प्रत्येक समुह गटासाठी तयार केलेल्या प्रकल्प आराखड्याचा (DPR) ' जिल्हा स्तरीय प्रकल्प नियोजन, अंमलबजावणी व संनियंत्रण समिती' सूक्ष्म अभ्यास करेल व प्रत्येक समुह घटकाच्या आराखड्यास मान्यता देईल.
- iv. जिल्हा नियोजन, अंमलबजावणी व संनियंत्रण समिती प्रत्येक समुह गटांतर्गत लाभार्थ्यासाठी व क्षमता बांधणीसाठी स्थापन झालेल्या संयुक्त दायित्व गट, स्वयंसहाय्यता बचत गट, शेतकरी उत्पादक संस्था, लोकसंचलीत साधन केंद्र (CMRC) इत्यादींच्या ३ वर्षांच्या प्रकल्पांना एकत्रित मान्यता देईल तसेच, प्रत्येक प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीचे वेळापत्रक ठरवून देईल. त्याचप्रमाणे, सर्व समुह गटांच्या प्रकल्पांतर्गत विविध योजनांद्वारे मंजूर करावयाच्या निधीस संबंधित विभागांच्या (Line departments) सक्षम प्राधिकाऱ्यांना बैठकीस बोलावून एकाचवेळी मान्यता प्रदान करेल.

१४. प्रशासकीय व्यवस्था :

यवतमाळ व उस्मानाबाद जिल्ह्यामध्ये राबवावयाच्या प्रकल्पाकरीता आवश्यकतेनुसार जिल्हास्तर / समुह गट स्तर तसेच गाव स्तरावर कंत्राटी तत्वावर आवश्यक मनुष्यबळाची नेमणूक करण्यात येईल व त्याकरीता प्रकल्पांतर्गत प्रशासकीय व्यवस्थेकरीता प्रस्तावित केलेल्या निधीतून खर्च भागविण्यात येईल. सदर मनुष्यबळाचा तपशील तसेच प्रशासकीय व्यवस्थापनावरील खर्चाचा विस्तृत तपशील प्रकल्प अंमलबजावणी विषयक मार्गदर्शक सूचनेमध्ये अंतर्भूत करण्यात येईल. त्यानुषंगाने, प्रकल्प संचालक (CAIM) यांनी सदर प्रकल्पाच्या अंमलबजावणी विषयक मार्गदर्शक सूचना तसेच प्रशासकीय संरचनेबाबत त्यांच्या शिफारशी शासनास सादर करावयाच्या आहेत.

१५. आगामी तीन वर्षांत 'स्व. मोतीरामजी लहाने कृषी समृद्धी प्रकल्पाकरीता' अर्थसंकल्पीय तरतूदीद्वारे उपलब्ध करून द्यावयाचा एकूण ₹४५५ कोटी निधी आवश्यकतेनुसार उपलब्ध करून देण्यात

येईल. सन २०१६-१७ करीता चालू वर्षासाठी ₹ १ कोटी निधी प्रकल्पासाठी पुढील लेखाशिर्षाखाली अर्थसंकल्पीत करण्यात आलेला आहे -

मागणी क्र. डी-३

२४०१- पीक संवर्धन

(००) (११५) लहान / सिमांत शेतकऱ्यांची आणि शेत मजुरांची योजना

(००) (०१) स्व. मोतीरामजी लहाने कृषी समृद्धी प्रकल्पांतर्गत अर्थसहाय्य

(२४०१ए२६१) योजनांतर्गत / दत्तमत

१६. सदर शासन निर्णय नियोजन विभागाच्या अनौ.सं-७५/१४११, दि. २५/०२/२०१६ नुसार व वित्त विभागाच्या अनौ. संदर्भ क्र. अ.नौ.स.क्र. २०४/अर्थ-१३/१६, दि. ०२/०३/२०१६ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

१७. सदर प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीबाबत तसेच प्रशासकीय संरचनेबाबत अधिक विस्तृत सुचना / आदेश यथावकाश निर्गमित करण्यात येतील.

१८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्र. २०१६०६०६१४५३४१७२०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

(श्रीकांत चं. आंडगे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति-

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई-३२.
२. मा. मंत्री (वित्त व नियोजन), यांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई-३२.
३. मा. मंत्री (कृषी व पदुम) यांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई-३२.
४. मा. मंत्री (ग्रामविकास व जलसंधारण) यांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई-३२
५. मा. मंत्री (महिला व बालकल्याण) यांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई-३२
६. मा. राज्यमंत्री (कृषी / पदुम) यांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई-३२.
७. मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
८. अपर मुख्य सचिव (कृषी व पणन) मंत्रालय, मुंबई-३२.
९. अपर मुख्य सचिव (नियोजन) मंत्रालय, मुंबई-३२.
१०. अपर मुख्य सचिव (वित्त), मंत्रालय, मुंबई-३२.

११. प्रधान सचिव (महसूल), मंत्रालय, मुंबई-३२
१२. प्रधान सचिव (पदुम), मंत्रालय, मुंबई-३२
१३. सचिव (जलसंधारण), मंत्रालय, मुंबई-३२
१४. सचिव (ग्रामविकास), मंत्रालय, मुंबई-३२
१५. सचिव (महिला व बालविकास), मंत्रालय, मुंबई-३२
१६. सचिव (मदत व पुर्नवसन), मंत्रालय, मुंबई-३२
१७. कृषी आयुक्त, पुणे-१
१८. पशुसंवर्धन आयुक्त, पुणे.
१९. आयुक्त, दुग्धविकास, वरली, मुंबई
२०. महिला व बालविकास आयुक्त, पुणे.
२१. विभागीय आयुक्त, अमरावती/औरंगाबाद.
२२. प्रकल्प संचालक, C-AIM, विभागीय महसूल आयुक्त कार्यालय, अमरावती
२३. व्यवस्थापकीय संचालक, महिला आर्थिक विकास महामंडळ, म्हाडा इमारत, बांद्रा, मुंबई- ५१.
२४. महालेखापाल, लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र-१, मुंबई
२५. महालेखापाल, लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र-१, नागपूर
२६. जिल्हाधिकारी, यवतमाळ, उस्मानाबाद
२७. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, यवतमाळ/उस्मानाबाद
२८. संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषी आयुक्तालय, पुणे
२९. विभागीय कृषी सहसंचालक, अमरावती/औरंगाबाद
३०. प्रादेशिक सह आयुक्त, पशुसंवर्धन (अमरावती/ औरंगाबाद)
३१. प्रादेशिक दुग्ध व्यवसाय विकास अधिकारी (अमरावती/ औरंगाबाद)
३२. प्रादेशिक संचालक, मत्स्य व्यवसाय (अमरावती/ औरंगाबाद)
३३. जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी, (यवतमाळ/उस्मानाबाद)
३४. जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त / जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद (यवतमाळ/उस्मानाबाद)
३५. जिल्हा दुग्ध विकास अधिकारी, यवतमाळ/उस्मानाबाद
३६. जिल्हा मत्स्य व्यवसाय विकास अधिकारी, यवतमाळ/उस्मानाबाद
३७. जिल्हा कृषी विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद यवतमाळ/उस्मानाबाद
३८. जिल्हा लेखा व कोषागार अधिकारी, यवतमाळ/उस्मानाबाद